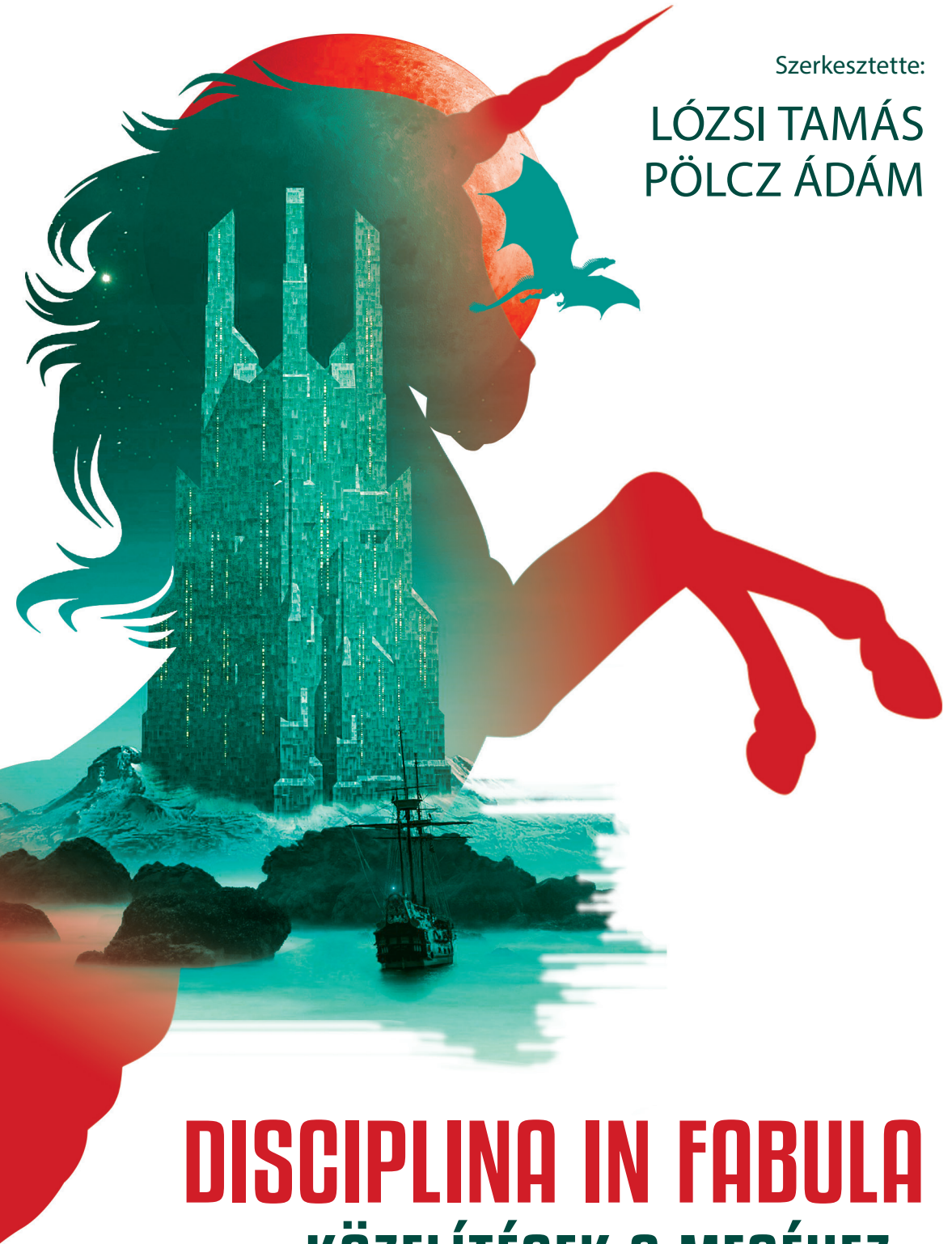

Szerkesztette:

LÓZSI TAMÁS
PÖLCZ ÁDÁM

DISCIPLINA IN FABULA

KÖZELÍTÉSEK A MESÉHEZ

Disciplina in fabula Közelítések a meséhez

Szerkesztette:
Lózsi Tamás – Pölcz Ádám

Budapest, 2020

Tartalomjegyzék

Kezdőformula	7
„Népek meséi”	9
<i>Both Mária Gabriella:</i>	
Tájkép a mesében	11
<i>Márkus Éva:</i>	
Ungarndeutsche Märchen und ihre Rolle im Unterricht	19
<i>N. Tóth Anikó:</i>	
Závada Pál szlovák népmesefordításai	32
<i>Gölcz Mira:</i>	
Grimms Märchen im Deutschunterricht. Deutsch lernen mit den Märchen der Brüder Grimm	41
<i>Kerényi-Nagy Levente:</i>	
A Grimm-mesék horrorisztikus elemeinek megjelenése a gótikus irodalomban, a vámpírmitológiában és a filmművészetben	49
<i>Bereczkiné Záluszkai Anna:</i>	
Le fantastique dans l’univers fabuleux de Maurice Carême – Le petit vieux	62
<i>Merényi Hajnalka:</i>	
Csoda és valóság: Kaffka Margit meséiről. Kaffka Margit halálának 100. évfordulójára emlékezve	70
Mese és interdiszciplinaritás	81
<i>Kemény Gabriella:</i>	
„A boldoggá tevő nyúl”. Mese és pszichodráma	83
<i>Lócsi Tamás:</i>	
Mesebeszéd. A mese retorikai elemzése	91
<i>Gaál-Horváth Krisztina:</i>	
Mondatátszövődés a mesékben	105

<i>Christian Kogler:</i> Digital Storytelling mit der Online Plattform „wevideo“	114
Mese és genderkutatás	129
<i>Petres Csizmadia Gabriella:</i> A nőiesség és férfiasság titkai. Boldizsár Ildikó és Szegedi Katalin <i>Királylány születik, Királyfi születik</i> című gyermekirodalmi ikerkönyveinek nemi sztereotípiái	131
<i>Kusper Judit:</i> Elágazó meseösvények kertje. Nők, állatvölgények és próbák a népmesékben ...	140
<i>Tóth Brigitta – Demeter Katalin – F. Lassú Zsuzsa:</i> Nőkép az Óperenciás-tengeren túl	151
Mese és képességfejlesztés	161
<i>Klein Ágnes:</i> Bilderbücher und Sprachförderung	163
<i>Papp Melinda:</i> A mese mint speciálisan emberi tanulási és tanítási forma különböző képességprofilú óvodáskorú gyermekek esetében	174
<i>Laczkó Mária:</i> Comprehension Results in the Case of Auditive and Audiovisual Tales	188
Papírszínház, mesealkotás, meseműhely	201
<i>G. Gödény Andrea:</i> Papír/színház, vagy amit akartok... A mesé(LÉS)ben rejlő fejlesztési lehetőségek az alsó tagozaton	203
<i>Csák Zsófia:</i> Papírszínház. Kreatív mesealkotás	216
<i>Koósne Sinkó Judit:</i> Papírszínház-meseműhely. <i>A nagy hullám</i> című mese feldolgozása (drámaműhely)	230
Szerzőink	238

PAPÍRSZÍNHÁZ, MESEALKOTÁS,
MESEMŰHELY

KOÓSNÉ SINKÓ JUDIT

Papírszínház-meseműhely

A nagy hullám című mese feldolgozása (drámapedagógia)

ABSZTRAKT

A nagy hullám című mese drámapedagógiai feldolgozása egy varázslatos világban keresi a választ az emberi élet nagy kérdéseire.

Kulcsszavak: mesefeldolgozás, élménytechnika, drámapedagógia, papírszínház, mese

A használt papírszínházmese

Írta: Véronique Massenot,

illusztrálta: Bruno Pilorget,

fordította: Szabó T. Anna,

szerkesztette: Csányi Dóra.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy házaspár, akik nagyon szerettek volna gyereket. Hosszú ideig reménykedtek, mindent megpróbáltak, de a gyerek, akit annyira vártak, csak nem akart megszületni. Ám egy viharos téli napon csoda történt; egy hatalmas hullám egy csecsemőt tett a halászok csónakjába. Naoki, a kisfiú, szerető családra lelt, mégsem tudott a többi gyerekekkel együtt felnőni. Vajon vissza kell-e térnie a hullámokba, hogy választ kapjon kérdéseire, és végre maga is felnőjön?

Kacusika Hokusai az egyik leghíresebb japán képzőművész. A *Nagy hullám Kanagavánál* egy metszetsorozat része, amit 1831 és 1833 között készített. Ezen a metszeten éppen a halászcsonakokat fenyegető hatalmas hullám látható, amely a természet erejét példázza. Ez a kép ihlette Naoki történetét.

A fentiek olvashatók a Csimota Kiadó honlapján *A nagy hullám* című mesét ismertető ajánló oldalon.¹ *A Fudzsi harminchat látképe* című sorozatról és a szerző életművéről

1 Ld. <http://csimota.hu/hu/konyv/a-nagy-hullam-la-grande-vague> (utolsó letöltés: 2019. 08. 31.).

Hokusai – *A nagy hullámon túl* címmel 2017-ben színes, feliratos angol dokumentumfilm készült, amelyet ugyanabban az évben hazánkban is bemutattak a mozik.²

NAGY HULLÁM, AVAGY UTAZÁS A HULLÁMOK HÁTÁN. MESEFELDOLGOZÁS DRÁMAMÓDSZEREK SEGÍTSÉGÉVEL

A helyszín kialakítása: a székek körben vannak, a résztvevők ezen helyezkednek el. A teremben halk japán zene szól. (Pl. Beautiful Japanese Music | Koto Music & Shakuhachi Music).³

A mai mesével egy távoli világba szeretnék elvinni benneteket. Hallgassátok a zenét, találjátok ki, hol járhatunk!

Közös megosztás, megbeszélés

BELSŐ KÉPALKOTÁS

Csukjátok be a szemeket, egy kis japán faluban teszünk egy képzeletbeli utazást.

Mit látsz magad körül?

Milyen színeket látsz, ha körbenézel?

Milyen hangokat hallasz?

Milyen illatokat érzel?

Milyen tapintású anyagokat érzel?

Az irányítás alatt a japán zene még halkán szól.

Nyissátok ki a szemeket, miközben még szól a zene, és a kihelyezett csomagolópapírokra írjátok rá az élményeiteket!

Menjetek oda akár több papírhoz is, hogy amit láttatok magatokban, le tudjátok írni!

A csomagolópapírokon a következő feliratok lesznek:

színek, illatok, hangok, tapintásélmények

Közös megosztás, felolvasás, majd a terem közepére elhelyezzük a papírokat.

2 Az exkluzív tárlatvezetést is tartalmazó dokumentumfilm trailerét ld. <https://www.youtube.com/watch?v=moRVOdPc1f8> (utolsó letöltés: 2019. 08. 31.).

3 <https://www.youtube.com/watch?v=lyieFu7BnHE&t=92s> (utolsó letöltés: 2019. 08. 31.).

A MESE MEGISMERÉSE 1. RÉSZ

1.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy házaspár, Aki és Taro.
 Nagyon szerettek volna gyereket.
 Túl voltak már életük delén, hervadt már napjaik virága, ám gyümölcsöt nem termett.
 Hosszú ideig reménykedtek, mindent megpróbáltak, sok jó tanácsot megfogadtak,
 gyógyteákat ittak, imádkoztak, adakoztak – mindhiába.
 A gyerek, akit annyira vártak, csak nem akart megszületni.
 Váltig sírtak, sóhajtoztak, de az évek csak teltek.
 És akkor egy nap csoda történt!

2.

Téli nap volt.
 Csontig hatoló hideg és irtózatosszél.
 Süvített a vihar, és a tengeren csapkodtak a hullámok.
 Az embereknek mégis el kellett menniük halászni, mert nem volt mit enniük.
 A faluból minden férfi tengerre szállt.
 Három halászcsónak hagyta el a partot.
 Az emberek szembeszálltak a hullámokkal.
 Egymáshoz préselődve, vállvetve eveztek, így hajóztak ki a viharos vízre.
 Egyszerre húzták az evezőt, ahogy csak bírták.
 Hol magasra dobta őket a hullámtaréj, hol alábuktak a hullámvölgybe.
 Halat kellett fogniuk, mindenáron.
 Ám amikor ki akarták vetni a hálót, hirtelen egy hatalmas hullám magasodott fölélük.

HULLÁMALAKÍTÁS

Négy csoportban alkossátok meg ezt a hullámot!

1. csoport: Csomagolópapírra dolgozzatok színes krétával!

2. csoport: Textiliákból rakjátok ki a pad tetejére!

3–4. csoportok: A saját testetekből formáljátok meg!

Közös megbeszélés, bemutatás

A MESE MEGISMERÉSE 2. RÉSZ

3.

Nem vad vízfal volt, ami a tenger irtózik erejét mutatja
– inkább egy habzó szájú, hatalmas vadállatra hasonlított,
amely egyetlen szempillantás alatt képes elnyelni az embert,
hajóstól, mindenestől.

A halászok reszkette kapaszkodtak a csónakok oldalába.
A félelemtől összekuporodtak, még a foguk is vacogott.
Volt, aki a szemét is becsukta rémületében.

Mire újra fel mertek nézni, a hatalmas hullám eltűnt.
Senkinek nem esett bántódása.
A tenger sima volt és nyugodt.
És akkor, a megkönnyebbült csendben,
egyszerre csecsemősírás hallatszott.
Pont onnan, ahol Taro ült.

4.

– Nézzétek! Egy kisbaba!
Egy életerős újszülött! A hullám tette ide a csónakunkba!

Taro szíve repesett örömeiben. Odahajolt, és óvatosan az ölébe vette a gyereket.
A sírás abbamaradt.
Mosoly és nevetés!
A vágyva-vágyott, várva-várt gyerek, akiről annyit álmodoztak, megérkezett!

5.

Telt-múlt az idő. Naoki, a tengerből mentett csöppség,
sok finom fehér japán rizst megevett, de hiába volt jó étvágya,
mégsem nőtt meg, aprócska maradt.

Már a hetedik tavaszát taposta, de kis Hüvelyk Matyi volt még.

– Vajon mindig csak ekkora lesz? – aggodalmaskodott Aki.
– Ilyen pici gyereket nem vihetek magammal halászni – kesergett Taro.

Mégis próbáltak türelmesek maradni mindketten. Ha a dédelgetett fiuk nem akar nőni – na és! Annak kell örülni, hogy van. Milyen jó, hogy akad valaki, akit szerethetnek!

Naoki azonban nagyon szeretett volna megnőni.

Bezzeg a barátai! Azok mind olyan gyorsan nőttek, mint tavasszal a bambusz!

6.

Naoki sokszor üldögélt egymagában a tenger fölé benyúló görbe fenyőfán.

Ilyenkor mindenfélén elmerengett, a gondolatai ide-oda csapongtak, akár az árapály hullámai. Ezernyi kérdés cikázott az agyában, akár a halrajok fényes pikkelyei a napsütésben.

AZ ÉLET KÉRDÉSEI

Az előbbi csoportotokkal együtt fogalmazzatok meg kérdéseket, mik foglalkoztatták a kisfiút!

Az észéseitek megfelelően válasszatok a színes papírcsíkok közül, erre írtátok rá a kérdéseket!

A terem közepén különböző színű papírcsíkokat helyezek el, ebből válogathatnak a résztvevők.

Minden csoport felolvassa a kérdéseit, majd felhelyezzük az első csoport által rajzolt hullámra.

Miközben a csoportok dolgoznak, kis kártyákon *Miért?* kérdéseket teszek a hullám rajzára.

A MESE MEGISMERÉSE 3. RÉSZ

- Vajon miért nem vagyok olyan, mint a többi gyerek?
- Vajon miért nem az anyám hasából bújtam elő?
- Vajon ki szült engem ide a földre? Egy igazi nő vagy egy hatalmas hullám?
- Vajon kicsoda az én igazi apám és anyám?
- Ki az, aki igazán szeret?

Egy napon, ahogy ott kuporgott az öreg fa törzsén, egyszerre egy csodálatos ezüsthál jelent meg alatta a vízben, minden pikkelye ragyogott. A hal ficánkolni kezdett, hogy felhívja magára a fiú figyelmét.

7.

Naoki kicsit meghajolt, hogy üdvözlje, és a hal rámosolygott.

Naoki még jobban meghajolt, és a hal intett neki.

Ekkor Naoki egészen mélyre hajolt, megbillent, és beesett a tengerbe.

A víz ragyogóan tiszta volt, a hal pedig nagyon nagy. Legalábbis Naokihoz képest.

Jókora bajuszt viselt, és komoly, mély hangon így szólt:

– Szervusz, kisfiú. Kérlek, gyere velem!

Tőlem választ kaphatsz a kérdéseidre.

Hogyan folytatódhat a történet?

Csoportonként találjátok ki, mi történt Naokival ezután, majd jelenítetek meg két érzést, melyek a leginkább jellemezték őt! Ezeket fogjuk megnézni közösen.

Készítetek fényképeket az érzésekről!

Közös megosztás

A MESE MEGISMERÉSE 4. RÉSZ

Naoki utánaúszott. Úgy suhant, mintha maga is hal volna.

8.

Ahogy távolodtak a partról, a fiú látta, hogy megváltozik körülöttük minden.

A víz sötétebb és hidegebb lett, érezni lehetett az áramlat erejét. Naoki ekkor felkapaszkodott a hal hátára, hogy gyorsabban haladhassanak.

– Nahát – suttozta maga elé. – Én azt hittem, hogy a vízben minden szép és nyugodt! Hogy az ember korallcsokrokat szedhet, fogócskázhat a tengeri rózsák között, táncolhat a tengeri csillagokkal, és csupa kincset találhat...

Naoki vízi vezetője csöndben haladt előre a mélytengeri sötétben.

Hirtelen vad örvény nyílt meg előttük, és a fiú rettenetesen megijedt.

9.

Teljes erejéből rángatni kezdte a hal uszonyait, hogy megállítsa.

– Hova sietsz úgy? Nem akarok veled menni!

Fázom és félek! Már nagyon messze vagyunk az otthonomtól!
Azonnal fordulj meg és vigyél vissza!
A szüleim már biztos mindenütt keresnek. Haza akarok menni!

Az ezüsthál erre megrázkódott.
Pikkelyei szikrát vetettek.
A gerince hullámozott.
A teste egyre nagyobb és nagyobb lett.
Aztán lábai nőttek, ragyogó aranykarmokkal.

– Kapaszkodj meg jól! – kiáltott fel, és egészen sárkánnyá változott.

Aztán egyetlen farokcsapásával felkavarta a tengert, és szelni kezdte a habokat.
Egy szempillantás alatt ott voltak a Fudzsi vulkán alatt, és a sárkány szép gyöngéden letette a fiút az otthoni parton.

– Szervusz, nagyfiú – köszönt el tőle. – Menj csak haza! Többé már nincs szükséged rám!

10.
Naoki nem felelt. Kiugrott a homokra és inaszakadtából rohanni kezdett a parton.
Futott, futott, amíg haza nem ért.
A sárkány pedig megfordult és eltűnt.
Semmi sem állta útját.
Nyoma sem maradt a vízen.
A tenger sima volt és nyugodt.

11.
Szép tavaszi nap volt.
Vidám volt mindenki, rengeteg gyerek tódult ki a szabadba.

– Gyertek, gyertek! *Koi nobori* ünnepe van ma!

Száz meg száz ponty alakú szélzsák lobogott a szélben a falu felett.
Naoki felnézett a sajátjára, amely ott lebegett az apjáié és az anyjáié mellett. Úgy szálltak és fodrozódtak a szélben, mint egy hatalmas szeretethullám.

Öröm és boldogság!
Naoki megnőtt!

SZÉLZSÁKOK MEGÍRÁSA

Mit üzensz Naokinak?

A kivágott szélzsákok egyikére írd rá egy gondolatot, melyet a fiúnak üzensz!

Felolvasás egyenként, majd elhelyezés a hullámrajzra a kérdések mellé.

A mese papírszínházzal történő bemutatása zárja a foglalkozást.

ABSTRACT

Kamishibai Theatre: A Workshop

A elaboration of *The Big Wave* by methods based on theatre pedagogy seeks answers to the questions of life in a magical world.

Keywords: elaboration of tales, experience based techniques, theatre pedagogy, paper theater, tale